

СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК УГОРСЬКОЇ ЕТНОЛОГІЧНОЇ НАУКИ ЯК ЕТАП «НОВОГО СИНТЕЗУ»

Леся Мушкетик

Д-р філол. наук, чл.-кор. НАНУ
провідний науковий співробітник
Інституту мистецтвознавства, фольклористики
та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України
вул. Микільсько-Слобідська, 2-Б, 02002, Київ, Україна
e-mail: mushketik@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-5958-0044>

У статті йдеться про сучасний стан і перспективи розвитку угорської етнографії та фольклористики, який називають етапом «нового синтезу», коли нагромаджений упродовж попереднього періоду матеріал оприявнюється у вигляді синтетичних, узагальнюючих видань – енциклопедій, каталогів, словників та ін., переглядаються, розробляються нові методології, поняття, терміни. У 1988–2011 роках постала найоб'ємніша і найвагоміша в угорській етнології багатотомна фундаментальна праця «Угорська етнографія у восьми томах», що стала базисною основою для подальшого розвитку, певним пунктом відліку і етапом наукових знань.

Ключові слова: угорська етнографія і фольклористика, новий синтез, енциклопедії, покажчики.

CONTEMPORARY DEVELOPMENT OF HUNGARIAN ETHNOLOGICAL SCIENCE AS A STAGE “NEW SYNTHESIS”

Lesia Mushketyk

Doctor of Phylological Sciences, Corresponding Member
of the National Academy of Sciences of Ukraine
Leading Researcher of the Maxim Rylsky Institute
of Art Studies, Folklore and Ethnology
National Academy of Sciences of Ukraine
Mykilsko-Slobidska str., 2-B, 02002, Kyiv, Ukraine,
mushketik@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-5958-0044>

Hungarian Ethnography (folklore in Hungary is traditionally a part of it) has passed a long period of its formation, development, stockpiling of materials and knowledge. The modern state of its development can be called the period of “new synthesis”, because on the basis of the accumulated material for many decades, the research potential was the most voluminous and most important in Hungarian ethnography, the multi-volume synthetic work “Hungarian Ethnography in Eight Volumes” (1988-2011). It became the basis for further development, a certain point of reference and a stage of scientific knowledge, review of the previous and the formation of new generalizations, concepts and terminology, updating the methodology, as well as preparation of the encyclopedia of Hungarian Ethnology in English, which would promote its popularization in the world. For its success and international recognition after the 1990s, Hungarian ethnography owes itself to the integration of all its domains. The leading role in ethnological research is played by the Academy of Sciences of Hungary, in particular the Institute of Ethnographic Studies of the Center for Human Sciences, which consists of four departments: historical ethnography, ethnography of society, folklore and ethnology. In the Institute, with the participation of researchers from other institutions, in addition to the aforementioned, a number of other works of general character were prepared and published: an encyclopedia “Hungarian ethnographic (encyclopedia)”, an “Ethnographic atlas” in nine volumes, a “Hungarian catalog of fairy tales”, a “Catalog of Hungarian historical treasures” etc.

A productive form of presentation of the best achievements of Hungarian ethnology is their publication in serial editions, for example "Ethnographic works", "Folklore and tradition", "Folklore archive", "Seged religious ethnographic library", "Our heritage of folk art", "Ethnography of Hungarian national minorities" (Germans, Serbs, Croats, Gypsies, Slovaks, Ukrainians-Rusyns and etc.).

Keywords: Hungarian ethnography and folklore studies, new synthesis, encyclopedias, indexes.

Угорська етнографічна наука (фольклористика в Угорщині традиційно є її частиною) пройшла тривалий період свого становлення, поступу, нагромадження матеріалів і знань. У наші дні вона зберегла свою організаційну структуру, єдність теренів, предмет і методу досліджень, майже півторасторічне найменування*. Водночас вона продовжує активно розвиватися, адаптуючи кращі досягнення європейської думки, зокрема антропологічні напрями, розробляючи нову методологію дослідження сучасного суспільства, в якому відбулися кардинальні зміни. Між тим угорська етнографія та фольклористика залишаються традиційними науками, позначеними незмінним інтересом до розвитку власного народу в часі і просторі.

Сучасний стан угорської етнології можна назвати періодом «нового синтезу», адже на основі нагромаженого упродовж багатьох десятиліть матеріалу, дослідницького потенціалу постала найоб'ємніша і найвагоміша в угорській етнографії багатотомна синтетична праця «Угорська етнографія у восьми томах», що стала базисною основою для подальшого розвитку, певним пунктом відліку і етапом наукових знань, перегляду попередніх і формування нових узагальнень, понять та термінології, оновлення методології, а також підготовки англійської енциклопедії з угорського народознавства, що сприятиме його популяризації у світі.

Своєму успіху і міжнародному визнанню після 1990-х років угорська етнографія завдячує саме інтеграції всіх її царин. Організаційна мережа етнографічних студій в Угорщині є розгалуженою, охоплює всю територію країни, а також сягає поза її межі. До таких осередків передусім належить одне з найдавніших у Європі Угорське етнографічне товариство, що обіймає широкі кола науковців і громадськості (голова Ш. Бодо). Ведучу роль в етнологічних дослідженнях відіграє Академія наук Угорщини, зокрема Інститут етнографічних досліджень Центру гуманітних наук (далі – ІЕД) (директор Б. Балог), що складається з чотирьох відділів: історичної етнографії, етнографії суспільства, фольклору та етнології. Під егідою Інституту музичних досліджень Угорської академії наук (директор П. Ріхтер) діють відділ досліджень музичного фольклору та відділ народного танцю, які координують наукову роботу за даними напрямками.

Збирацьку й дослідницьку діяльність здійснюють і угорські музеї, зокрема унікальний за своєю колекцією Угорський етнографічний музей у Будапешті (директор Л. Кемечі), а також національного рівня Музей просто неба в Сентендре та регіональні скансени. Серед інших важливих закладів слід назвати Європейський Інститут фольклору, що діє в рамках ЮНЕСКО та щедро субсидійований державою Дім традицій, покликаний відігравати роль поєднуючої ланки поміж широкомасштабними збираннями фольклору та загальною культурою.

Завоювання простору етнології в наш час спостерігається і в сфері освіти, у створенні нових університетських кафедр, спеціальностей і дослідницьких осередків. Серед таких слід назвати Будапештський університет імені Л. Етвеша, де в межах Інституту етнографії діють кафедра предметної етнографії (завідувач Т. Могай) та фольклору (зав. Д. Барт), найдавніша в Угорщині кафедра етнографії (нині етнографії та культурної антропології) Сегедського університету (зав. Г. Барна), кафедра етнографії та культурної антропології Печського університету (зав. З. Надь), кафедра етнографії Дебреценського університету (зав. Е. Барта) та ін.

* В угорській науці термін «етнологія» як загальне поняття може замінити термін «етнографія», однак загалом під ним розуміють (рідше) європейські, а головню – позаєвропейські студії віддалених народів, що стоять на різному рівні суспільного розвитку. Терени власної народної культури угорські науковці продовжують позначати усталеним традиційним терміном «етнографія» (néprajz).

У середині 1980-х років водночас із формуванням нової порівняльно-історичної концепції в угорській етнографії та фольклористиці відновилися синтетичні праці. Співробітники ІЕД та багатьох інших установ – загалом понад сотня авторів – брали участь у написанні важливої синтетичної праці енциклопедичного характеру, яка давно була на часі – «Угорського етнографічного словника», скорочено MNL (Magyar Néprajzi Lexikon, 1977–1982), у якому стисло сформульовано відомості про доіндустріальне угорське суспільство і культуру. Величезний, передусім етнографічний, фольклористичний, а також історичний, музичний та ін. матеріал вміщено за словниковим принципом. Надзвичайно збагачує словник великий ілюстративний матеріал – фотографії, малюнки, кольорові чи чорно-білі. Загалом до видання увійшло 8000 статей та 5000 ілюстрацій. Проте, на думку деяких дослідників, у словнику лишилися не охопленими певні нові наукові методи та поняття.

Згодом з'явилися такі фундаментальні багатотомні видання як «Етнографічний атлас» (Néprajzi Atlasz) у дев'яти томах (1987–1992), «Каталог угорських казок» (Magyar Népmese Katalógusa) (MNK) у десяти томах, 1978–2001). Так, в «Етнографічному атласі» подано загальний огляд регіонального розподілу угорської народної культури на зламі XIX–XX ст., її характерні риси відображено на 643-х картах, у 1998 році працю було оцифровано (див. про це Паладі-Ковач, 2006, 59–65). Згадаймо і новіші студії з даної тематики, останній найповніший огляд належить Б. Боршошу та З. Мадяру, це два томи праці «Регіони угорської народної культури. Карта угорської етнографії» (Borsos; Magyar 2011), де представлено просторову диференціацію народної культури. Ще раніше Боршош підготував комп'ютерну версію під назвою «Регіональна структура угорської народної культури 1–2».

Згадуваний вище Каталог казок є найповнішим з існуючих раніше в Угорщині і в європейських країнах й окрім друкованих джерел містить також архівні та рукописні матеріали, літературно оброблені казки, переклади тощо (MNK 1978–2001). Кожен із томів побудований таким чином: вступне слово, покажчик типів, далі сам каталог за системою Аарне-Томпсона, використані джерела, бібліографія, список скорочень. Додається короткий покажчик сюжетів англійською мовою, окремі видання містять також географічний покажчик. Подача матеріалу є якнайповнішою, зі зразками цілих казок та їх уривків. Окремі томи складають казки про тварин, чарівні, легендарні, новелістичні, жартівливі, анекдотичні, формульні та ін. Останній том містить узагальнюючу бібліографію та бібліографію репертуарів циганських казкарів.

Щодо синтетичних багатотомних видань, то вони переважно виконувалися під егідою ІЕД за участі відомих вчених з інших установ. 2011 року було завершено унікальне видання «Угорська етнографія у восьми (фактично, дев'яти) томах» (Magyar Néprajz nyolc kötetben), що є найбільшою узагальнюючою працею з етнографії та фольклору Угорщини. Попередній, перший науковий синтез народної культури під назвою «Етнографія мадярства» (A magyarok néprajza) було підготовлено і опубліковано в чотирьох томах у Будапешті (1933–1937), він витримав кілька перевидань. З новіших, знакових праць з угорської етнології варто згадати монографію відомого угорського етнолога, культуролога академіка Ласла Коші «Чиї ви сини? Огляд угорської етнографії» (1998), 2002 року її опубліковано українською мовою у перекладі авторки статті у Ниредьгазі та Ужгороді. (Коша, 1998). У даній праці Коша підсумовує свої багаторічні дослідження з угорської культури, її найхарактерніших рис, європейського становища та історії. Учений розглядає наступні проблеми: взаємозв'язки історії, науки про національний характер та етнографії, суть народної культури, її місце в культурі загалом; місце угорців у Європі; угорський погляд на регіон; людина й навколишнє середовище; суспільство та культура; угорці та їх сусіди. Коша малює детальну, оригінальну картину угорської етнографії в її історичному розвитку, концентруючи цінності за власною системою.

Книга є не просто оглядом традиційного життя угорців, автор з висоти свого досвіду ставить і намагається дати відповіді на важливі, кардинальні питання нашої епохи: поняття характерології та менталітету, місце угорців у Європі, майбутнє етнографії в цілому та етнографічної науки зокрема та ін. Матеріал його дослідження поширюється в просторі й часі, адже свої порівняння і приклади він черпає з найвіддаленіших до найсучасніших періодів існування людства, з життя далеких і близьких народів.

Отже, робота над підготовкою та виданням томів згадуваної багатотомної праці тривала понад тридцять років. Головою редакційної колегії (до неї увійшли такі відомі вчені як І. Балашша, Т. Дьомботер, Л. Вардяш, Т. Гофер та ін.) став відомий етнолог, академік Аттіла Паладі-Ковач, який очолював ІЕД з 1986 по 2004 рік. Томи «Угорської етнографії у восьми томах» готувало 115 авторів, загальна кількість сторінок – 8330. Книги публікувалися за станом готовності. Структура і подання матеріалу в томах є традиційними для етнографічної науки, це – структура суспільства, матеріальна культура (господарювання, ремесла, спосіб життя), фольклор (уснопоетична творчість, народна музика, народний танок).

Зробімо огляд цих томів: *Том I. 1. Край. Народ. Історія* (2011). У першому томі (точніше, це перша частина тому), що з'явився останнім, окрім зазначеної тематики, у вступній теоретичній частині окреслено предмет, методологію, трактування концептуальних питань, найзагальніших категорій етнографічної науки з погляду угорської та міжнародної фахової літератури. Подано тлумачення таких понять як *народ, культура, культурна спадщина, зв'язок і роль національної культури та народної традиції у ХІХ–ХХ століттях*. Згадано європейські синтетичні праці з етнології. Подано огляд історії етнографічних та фольклористичних досліджень Угорщини, починаючи з ХVІІІ століття до наших днів. Розділи згруповано за новою періодизацією, вони позначені оригінальними висновками. У першому томі виокремлено рубрики: історія етнографії в Угорщині; історія фольклористики в Угорщині; природне середовище угорського народу; історія угорського народонаселення; регіони і етнографічні групи; угорський народ і регіональний поділ традиційної культури. *Том I. 2. Край. Народ. Історія: періоди угорської народної культури* знайомить з історією угорської культури від далекого минулого аж по 1945 рік. Як зазначають дослідники, найбільшою заслугою даної праці є твердження, що народна культура не лишається незмінною. Паладі-Ковач так пише про це в передмові: «Для істориків „час” є лише процесом неповторюваних подій, а „історичний час” якимось безповоротним протіканням, яке можна хіба що поділити на частини „за періодами”. На противагу цьому, в житті народу, й паралельно в етнографії „час” є вічно повторюваним явищем. Для простого народу, що не дуже переймається історією, визначальним є цикл зміни доби та пір року, колообіг днів та років, бо цьому слідує природа, оновлення рослин, вічне повторення оранки, сівби та збирання врожаю» (Magyar Néprajz, 2011, 25). У книзі бачимо не лише опис угорської народної культури, структуру традицій, що сягають корінням в далеке історичне минуле, а й оцінку, аналіз комплексів традицій як одного з джерел національної культури, характерних рис народної культури угорців, їх суспільних прошарків, регіональних, територіальних, місцевих спільнот тощо. До тому ввійшли розділи: джерела, методи, результати в історичному дослідженні народної культури; передісторія до Х століття; угорська народна культура в середньовіччя (ХІ–ХV ст.); угорська народна культура в добу пізнього феодалізму (ХVІ–ХVІІІ ст.); угорська народна культура в період капіталізму.

Том II. Господарювання (матеріальна культура 1) (2001) містить такі розділи: натуральне господарство; селянське господарювання; тваринництво, пастівництво; транспортування, перевезення. *Том III. Ремісництво (матеріальна культура 2)* (1991) охопив розділи: роль ремісництва у формуванні матеріальної культури села; важливість ремісничької діяльності у постачанні й обробці сировини задля забезпечення сіл та поселень; етнографія угорських ярмарок. *Том IV. Спосіб життя (матеріальна культура 3)* (1997) має рубрики: поселення; будівництво; культура житла; культура харчування; одяг. *Том V. Угорська уснопоетична творчість (фольклор 1)* (1988) побудовано за жанровим принципом: народна казка; зв'язок казки й вірувань; етіологічний переказ; принципи систематизації міфологічних переказів; поняття типу переказу; міфологічний переказ; анекдот; прислів'я та приказки; загадки; правдива історія, життєпис, автобіографія; історія дослідження балади; народна балада; легендарна балада; селянська побутова поезія; рештки героїчного епосу в нашій народній поезії; історія дослідження народної пісні; народна лірична поезія; визначення народної обрядової поезії; дитячий фольклор; плачі; замовляння; архаїчні народні молитви; робітничий фольклор. Фольклор вміщено і в *Т. VI. Народна музика – народний танок – народна гра (фольклор 2)* та *Т. VII. Народні обряди. Народні вірування. Народна релігійність (фольклор 3)*, що вийшли 1990 року. *Т. VIII. Суспільство* (2000) погруповано таким чином: вступ та суспільні прошарки; морфологічний опис селянського

суспільства; функціонування суспільства; село, місто – локальна спільнота; селянське суспільство в період соціалізму.

Кожен з томів містить додатки, а саме: бібліографію, список скорочень, покажчик місцевостей, імен, регіонів, перелік ілюстрацій, карт, малюнків, таблиць, рукописів.

Відомо, що важливим завданням фольклористики є сучасна систематизація, класифікація уснопоетичних творів, створення окремих покажчиків жанрів, що дозволяє, з одного боку, узагальнити весь нагромаджений досі матеріал, і з другого, сприяти науковим студіям, зокрема порівняльним. На цьому терені угорці досягли значних результатів, адже укладені ними покажчики вирізняються багатством матеріалів – зазвичай в їх основі лежать спеціально створені Архіви окремого жанру, скрупульозністю і деталізацією у групуванні. Після вже згаданого «Каталогу угорських казок» нещодавно оприєвнено інший каталог з народної прози – «Каталог угорських історичних переказів», укладений науковим співробітником ІЕД етнографом, фольклористом, письменником Золтаном Мадяром, який ще раніше підготував кілька монографій про відомих історичних осіб – угорських королів, князів, вождів, святих (Magyar, 2000; 2007). Упродовж багатьох років Мадяр окрім різних регіонів Угорщини здійснював польову роботу на території Румунії, Словаччини, Словенії, України, Сербії, Угорщини, Польщі, Австралії. Видав кілька десятків збірок різних жанрів угорського прозового фольклору, серед них і з території інших країн, 2017 року дослідник опублікував покажчик мотивів і сюжетів про угорського короля Матяша, це розлоге видання, що містить тексти, примітки, літературу (Magyar, 2017), у якому репрезентовано і закарпатські сюжети про відомого правителя, як угорські, так і українські (див. про це: Кузеля, 1905; Вархол, 1988; Мушкетик, 2013).

Каталог переказів Мадяра складається з восьми великих тематичних одиниць, які охоплюють фактично 12 (т. II у двох частинах) розлогих томів. Кожна з великих тем містить окремі розділи, далі підрозділи, у деяких випадках існує подальший поділ. Укладач пише: «Томи та їх розділи, підрозділи – основні одиниці каталогу, його „стовпи”, і на нижчих рівнях користувач Каталогу може віднайти його справжню душу, сутність: багатоманітність правдиво зображуваних типів і підтипів угорської наративної традиції» (Magyar, 2018/I, 20).

Наративні типи у всіх томах подаються в однаково структурованому вигляді. За номером типу, присвоєним укладачем, або ж іноді вже застосовуваним і відомим у фольклорних працях, іде назва типу, далі – довший чи коротший виклад змісту даного типу (сюжет), відтак у кінці – довший чи коротший список бібліографічних даних джерел, у географічному і хронологічному порядку. Географічні дані репрезентовано за регіонами (у скороченому вигляді) та за населеними пунктами. I том Каталогу має назву «Перекази про заснування», далі: II. Герої, історичні особи I. Національні герої. III. Герої, історичні особи 2. Тематичні групи. IV. Війни, бої, визвольні битви. V. Легенди (Перекази релігійної тематики). VI. Гріх і гріховність VII. Розбійницькі перекази (Розбійники і інші особи поза законом) VIII. Перекази про скарги IX Інші перекази географічного та історичного характеру. X. Покажчик і бібліографія*. У кінці знаходимо величезний бібліографічний список, майже 6 тисяч одиниць, це різноманітні джерела текстів, а також дослідження з даної тематики. Нині в ІЕД триває підготовка нових синтетичних видань, це зокрема «Словник угорського фольклору» (Magyar Népköltészi Lexikon), над яким фольклористи працюють з 2010 року. Своім завданням вони поставили новочасне трактування основних понять і термінів фольклористики (напр., *фольклор, уснопоетична творчість, традиція, усна традиція, усність, збирання фольклору, архів, достовірність*), а також з'ясування, чи здатні термінологія і метода фольклористики слідувати сучасним змінам у фольклорі, і якщо так, яким способом.

* Наводимо пояснення самого автора щодо індексів покажчика: «У випадку вказаних номерів типів (див., напр. Переказ про родину Бебек) MZ є посиланням на укладача, отже елемент авторського права, римське I. означає порядковий номер тому (Перекази про заснування), E – розділ тому (походження родини, прізвища, дворянського звання і герба), нарешті 11. сам переказ (Походження родини Бебек), реальний номер типу якого є сукупність коду з літер і цифр: MZ I. E 11» (Magyar, 2018/I, 25).

Англійською мовою готується багатотомне видання «Енциклопедія угорської народної культури» (Encyclopaedia of Hungarian Folk Cultura) обсягом 80 друкованих аркушів, що буде першою працею узагальнюючого характеру, яка продемонструє здобутки угорської етнології, фольклористики й антропології зарубіжним дослідникам і широкому загалу. Окрім традиційного увага звертається на поширення в наш час таких фольклорних явищ як, наприклад, смс і Інтернет-фольклор. Так званий е- фольклор порушує чимало теоретичних, понятійних і методологічних проблем. Співробітники Інституту працюють над укладанням анотованої бібліографії електронного фольклору.

У Будапештському етнографічному музеї щороку виходять бібліографічні покажчики «Угорська етнографічна бібліографія» (Magyar Néprajzi Bibliográfia), які початково уклалися в Інституті етнографічних досліджень УАН.

Продуктивною формою оприявлення кращих досягнень угорської етнології є їх публікація в серійних виданнях. Це, до прикладу серії ІЕД «Етнографічні праці» (Néprajzi Tanulmányok), «Фольклор і традиція» (Folklór és Tradíció), «Фольклорний архів» (Folklór Archivum), «Праці з ромознавства» (Cigányisztikai Tanulmányok) «Спосіб життя та традиція» (Életmód és tradíció) та інші. До прикладу, в серії «Поцінування праці майстрових людей» (Az mester emberek míveinek árazása) окремі дослідження присвячено хутовикам, кравцям, шевцям, ковалям та ін. представникам ремісничих професій. У серії «Тематичні праці з антропології» (Occasional Papers in Anthropology) побачили світ видання з етнології, культурної антропології не лише з території Угорщини, а й з інших, екзотичних країн, зокрема Нової Гвінеї тощо. Чимало студій, серед них і монографічного характеру, присвячено питанням шаманізму.

З регіональних серій назвімо такі як «Сегедська релігійна етнографічна бібліотека» (Szegedi Vallási Néprajzi Könyvtár), «Етнографія Гьомьора» (Gömör Néprajza), «Наша спадщина народного мистецтва» (A Népművészeti Örökségünk), популярна назва – *Народне мистецтво областей*, у якій народне мистецтво репрезентоване за областями: область Чонград (Будапешт, 1990), область Ваш (Сомбатгей, 1996), область Боршод-Абауй-Земплен (Мішкольц, 1997), область Ноград (Балашшадярмат, 2000) та інші.

Підсумковий, узагальнюючий характер мають і певні наукові форуми з етнології та фольклористики, що відбуваються в країні. З таких назвімо низку конференцію під загальною назвою «Фольклор в історії угорської культури», де було розглянуто зв'язок усної словесності з близькими видами мистецтва, фольклористики – з близькими науками, їх точки дотику, взаємовпливи, тут вжито новітні інтердисциплінарні, інтертекстуальні підходи. Спершу відбулася конференція «Фольклор і література» (2004), далі «Фольклор і візуальна культура» (2005), «Фольклор та історія» (2006), «Фольклор і музика» (2007) і «Фольклор і мова» (2008). Матеріали опубліковано в об'ємних збірниках (Folklór és irodalom 2004; 2005 та ін.), усього 157 праць на 2000 сторінок.

Одна з організаторів конференцій, завідувач відділу ІЕД А. Семеркені підготувала найбільший в історії угорської науки корпус жанру «Прислів'я і приказки», сюди ввійшло 45 000 прикладів, окрім текстів також історичні дані, філологічний аналіз і примітки. З іменем Семеркені пов'язана і перша угорська монографія фольклористичного спрямування про прислів'я і приказки (Szemerkenyi, 2009).

У наш час далі продовжує видаватися (публікується з 1975-го) етнологічна серія «Етнографія угорських нацменшин» (Magyarországi Nemzetiségek Néprajza), виходять, зосібна, німецькі, сербські, хорватські, македонські, словацькі, румунські, ромські та ін. наукові збірки такі як «Етнографія словаків в Угорщині» (Národopis Slovákov v Maďarsku); «Етнографія хорватів Угорщини» (Etnografija Hrvata u Maďarskoj), «Етнографія німців в Угорщині» (Beitrag zur Volkskunde der Ungarndeutschen), «Етнографія румунів в Угорщині» (Din tradițiile populare ale românilor din Ungaria), «Етнографічні праці про ромів» (Cigány Néprajzi Tanulmányok). З 1996 р. публікують загальні періодичні збірки досліджень – «Вибране з етнографічних видань угорських нацменшин» (Válogatás a magyarországi nemzetiségek kötetéből), під ред. М. Кішш, Ю. Юнг Горті, а також збірка «Праці з етнографії болгар, греків, поляків, вірмен, русинів» (Tanulmányok a magyarországi bolgár, görög, lengyel, örmény, ruszin nemzetiség néprajzából).

Отже, сучасна угорська етнологічна наука має великий потенціал для створення синтетичних, фундаментальних видань узагальнюючого спрямування, підготовлених з

урахуванням новітніх методологічних та теоретичних досягнень, що свідчить про швидкі темпи її поступу і високий рівень загалом, ставить її у ряд провідних європейських наук нашого часу.

ЛІТЕРАТУРА / REFERENCES

- Varkhol, N. 1988. Matviy Korvin u narodniy prozi ukrayintsiv Skhidnoyi Slovachchyny [Matviy Corvin in folk prose of Ukrainians of Eastern Slovakia]. *Naukovyy zbirnyk Muzeyu ukrayins'koyi kul'tury u Svydnyku* [Scientific collection of the Museum of Ukrainian Culture in Swidnik]. Vol. 15. Part. I, s. 141–154. (In Slovakian)
- Вархол, Н. 1988. Матвій Корвін у народній прозі українців Східної Словаччини. *Науковий збірник Музею української культури у Свиднику*. Т. 15, ч. I, с. 141–154.
- Kosha, L. 1998. Chyyi vy syny? Ohlyad uhors'koyi etnografii [What are your sons? Review of Hungarian Ethnography] per. z uhor. L. Mushketyk. Nired'haza: kafedra ukrayins'koyi ta rusyns'koyi filohiyi Nired'haz'koho instytutu [Department of Ukrainian and Ruthenian Philology of the Nired'haza Institute]. 247 s. (In Ukrainian)
- Коша Л. 1998. Чий ви сини? Огляд угорської етнографії / пер. з угор. Л. Мушкетик. Ніредьгаза: Кафедра української та русинської філології Ніредьгазького інституту. 247 с.
- Kuzelya, Z. 2005. Uhors'kyu korol' Matviy Korvin v slav'yans'kiy usniy slovesnosti, rozbir motyviv, zv'yazanykh z yoho imenom [Hungarian king Matviy Corvin in the Slavic verbal literature, the analysis of motives associated with his name]. *Zapysky Naukovoho Tovarystva imeni Tarasa Shevchenka* [Notes of the Scientific Society of the name of Taras Shevchenko]. I–IV. Vol. 67, s. 1–55. (In Ukrainian)
- Кузеля, З. 2005. Угорський король Матвій Корвін в слов'янській усній словесності, розбір мотивів, зв'язаних з його іменем. *Записки Наукового Товариства імені Тараса Шевченка*. I–IV. Т. 67, с. 1–55.
- Mushketyk, L. 2013. Korol' Matyash Korvin u zakhidnoukrayins'kykh naratyvakh [King Matyash Korvin in Western narratives]. *Fol'klor ukrayins'ko-uhors'koho porubizhzhya* [Folklore of the Ukrainian-Hungarian Transboundary]. Kyiv: Ukrayins'kiy pys'mennyk [Ukrainian writer], s. 281–326. (In Ukrainian)
- Мушкетик, Л. 2013. Король Матяш Корвін у західноукраїнських наративах. *Фольклор українсько-угорського порубіжжя*. Київ: Український письменник, с. 281–326
- Паладі-Ковач, А. 2006. Етнографічна картографія в Угорщині. *Народна творчість та етнографія*, № 4, с. 59–65.
- Borsos, B., Magyar, Z. 2011. A magyar népi kultúra régiói : A magyar néprajz tér- képe [Regions of Hungarian Folk Culture: Map of Hungarian Ethnography]. Budapest: M-érték K. Vol. I– II. (In Hungarian)
- Borsos, B., Magyar, Z. 2011. A magyar népi kultúra régiói: A magyar néprajz tér-képe. Budapest: M-érték K. K. I–II.
- Szemerkenyi, Á. (ed.) 2005; 2009; 2007; 2007a; 2010. *Folklór és irodalom* [Folklore and Literature]. Budapest: Akadémiai K.; *Folklór és zene* [Folklore and Music]; *Folklór és nyelv* [Folklore and Language]; *Folklór és vizuális kultúra* [Folklore and Visual Culture]; *Folklór és történele* [Folklore and History]. (In Hungarian)
- Folklór és irodalom / szerk. Szemerkenyi Á. Budapest: Akadémiai K., 2005, 2010; *Folklór és történele*, 2007; *Folklór és vizuális kultúra*, 2007a; *Folklór és nyelv*, *Folklór és zene*, 2009.
- Magyar, Z. 2007. Árpád-házi Szent Erzsébet: Történelem, kultusz, kultúrtörténet [Saint Elizabeth from the Family of Árpád: History, cult, cultural history]. Budapest: Kairosz K. (In Hungarian)
- Magyar, Z. 2007. Árpád-házi Szent Erzsébet :Történelem, kultusz, kultúrtörténet. Budapest: Kairosz K.
- Magyar, Z. 2018. A Magyar történeti mondák katalógusa [Catalog of Hungarian Historical Legends]. Budapest: Kairosz könyvkiadó kft. K. I–XI. (In Hungarian)
- Magyar, Z. 2018. A Magyar történeti mondák katalógusa. Budapest: Kairosz könyvkiadó kft. K. I–XI.
- Magyar, Z. 2017. Mátyás király narratív hagyományköre. Típus - és motívum index [King Matthias narrative tradition. Type and motif index]. Budapest: Balassi kiadó. 289 s. (In Hungarian)
- Magyar, Z. 2017. Mátyás király narratív hagyományköre. Típus - és motívum index. Budapest: Balassi kiadó. 289 p.
- Magyar, Z. 2000. Rákóczi a néphagyományban: Rákóczi és a kuruc kor mondavilága [Rákóczi in the folk tradition: Rákóczi and the Kuruc era]. Budapest: Osiris K. 360 s. (In Hungarian)
- Magyar, Z. 2000. Rákóczi a néphagyományban: Rákóczi és a kuruc kor mondavilága. Budapest: Osiris K. 360 p.
- MNK = Magyar Népmese Katalógusa 1978–2001 [Hungarian Folk Tales Catalog]. Budapest, vol. 1–10. (In Hungarian)
- MNK = Magyar Népmese Katalógus. Budapest, 1978–2001. K. 1–10.
- MNL = Magyar Néprajzi Lexikon 1977–1982 [Hungarian Ethnographic Lexicon]. Budapest: Akadémiai K. (In Hungarian)
- MNL = Magyar Néprajzi Lexikon. Budapest: Akadémiai K., 1977–1982.

Magyar Néprajz nyolc kötetben [Hungarian Ethnography in eight volumes] 2011; 2009; 2002; 1999; 1998; 1997; 1990; 1990a; 2000. Budapest: Akadémiai K. Vol. I.1. Táj. Nép. Történelem [Landscape. People. History]; Vol. I. 2. Táj. Nép. Történelem [Landscape. People. History]; Vol. II. Gazdálkozás [Menage]; Vol. III. Kézművesség [Handicraft]; Vol. IV. Életmód [Way of life]; Vol. V. Magyar népköltészet [Hungarian folk poetry]; Vol. VI. Népzene, néptánc, népi játék [Folk music, folk dance, folk game]; Vol. VII. Népszokás, néphit, népi valóságosság [Folk ceremonies, folk beliefs, folk religiosity]; Vol. VIII. Társadalom [Society]. (In Hungarian)

Magyar Néprajz nyolc kötetben. Budapest: Akadémiai K., 2011. K. I.1. Táj. Nép. Történelem; 2009. K. I.2. Táj. Nép. Történelem; 2002. K. II. Gazdálkozás; 1999. K. III. Kézművesség; 1997. K. IV. Életmód; 1988. K. V. Magyar népköltészet; 1990. K. VI. Népzene, néptánc, népi játék; 1990. K. VII. Népszokás, néphit, népi valóságosság; 2000. K. VIII. Társadalom.

Szemerényi, A. 2009. Szólások és közmondások [Proverbs]. Budapest: Osiris K. 1461 s. (In Hungarian)

Szemerényi, Á. 2009. Szólások és közmondások. Budapest: Osiris K. 1461 s.

Дата надходження статті у редакцію – 18.06.2019 р.